კვარტალური მაკროეკონომიკური მიმოხილვა*

კვარტალის მნიშვნელოვანი მაჩვენებლები

- სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის წინასწარი შეფასებით, რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი 6.5%-ით შემცირდა.
- წლიური ინფლაცია 3.3%-ს გაუტოლდა.
- ლარის გაცვლითი კურსი აშშ დოლარის მიმართ წინა კვარტალთან შედარებით 5.2%-ით გაუფასურდა, ხოლო 2019 წლის IV კვარტალთან შედარებით კი - 9.9%-ით.
- ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითმა მთლიანმა სალდომ 1,826.2 მლნ ლარი შეადგინა.
- დოლარიზაციის მაჩვენებელი გაიზარდა დეპოზიტებზე, ხოლო სესხებზე შემცირდა.

მაკროეკონომიკური ანალიზისა და საგადასახადო პოლიტიკის განყოფილება

ელ-ფოსტა: pbo@parliament.ge

*სტატისტიკური ინფორმაციის გამოქვეყნების კალენდრის მიხედვით ზოგიერთი მონაცემი წარმოადგენს წინა კვარტლის ცვლადს

1. რეალური სექტორი

2020 წლის IV კვარტალში, სტატისტიკის სამსახურის წინასწარი შეფასებით, მშპ-ის საშუალო რეალურმა ზრდამ -6.5% შეადგინა.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2020 წლის IV კვარტალში მშპ-ს პოტენციური დონე აღემატებოდა სტატისტიკის მიერ შეფასებულ მონაცემს და შესაბამისად მშპ-ის გაპი -4.6%-ს გაუტოლდა. აღსანიშნავია, რომ წინა კვარტალში მშპ-ის უარყოფითი გაპი -3.7% იყო.

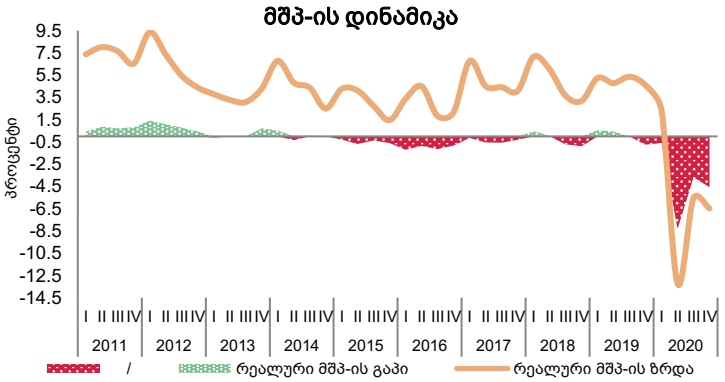

2020 წლის III კვარტალში, საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, მშპ-ს კლებაში მნიშვნელოვანი წვლილი ექსპორტის შემცირებას ჰქონდა.

მშპ-ის კომპონენტების ანალიზის მიხედვით, 2020 წლის III კვარტალში რეალური მშპ-ის კლების ტემპი ექსპორტის (-29.2%) და ინვესტიციების (-2.1%) კომპონენტებით იქნა განპირობებული. აღნიშნულ პერიოდში დადებითი გავლენა მშპ-ზე მოხმარებას (13.5%) და იმპორტს ჰქონდა (12.3%).

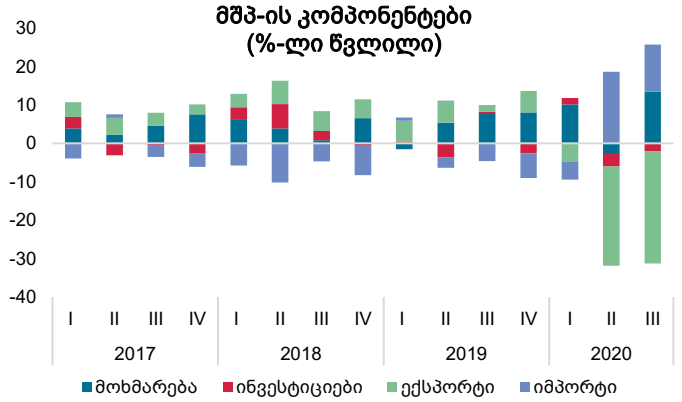

თვიურ მონაცემებზე დაკვირვებით ვლინდება, რომ ეკონომიკური ზრდის ტრენდი წრფივი არ არის.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, წინასწარი მონაცემებით, 2020 წლის IV კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, რეალური მშპ-ის ტრენდის[1] ზრდის ტემპმა -4.2% შეადგინა. 2019 წლის IV კვარტალში აღნიშნული მაჩვენებელი 2.4%-ს შეადგენდა.

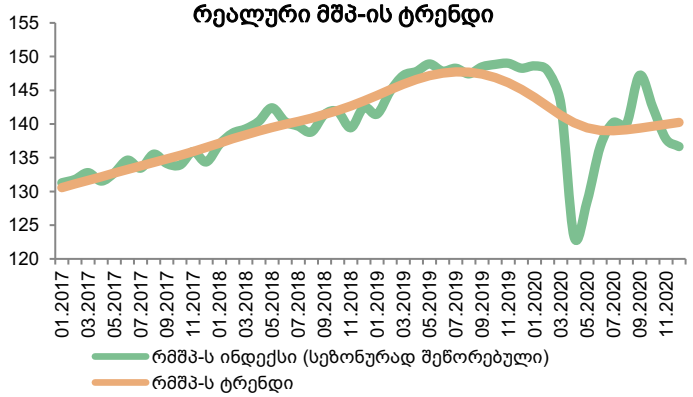

[1] ტრენდი წარმოადგენს ყოველთვიური ეკონომიკური ზრდის შეფასებას სეზონურობის და შემთხვევითი რყევების გამორიცხვით

2020 წლის IV კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია კლების ტენდენციას ავლენს.

2020 წლის IV კვარტალში წლიური ინფლაციის საშუალო მაჩვენებელმა 3.3% შეადგინა, ანუ მიზნობრივი ინფლაციის 3%-იან მაჩვენებელზე მეტი. 2020 წლის IV კვარტალში ინფლაციის დონის ფორმირებაზე გავლენა იქონია ძირითადად სურსათსა და უალკოჰოლო სასმელებზე, ალკოჰოლურ სასმელებსა და თამბაქოზე, ტრანსპორტზე, ჯანმრთელობის დაცვაზე, ავეჯზე, საოჯახო ნივთებსა და სახლის მოვლაზე, აგრეთვე სხვა სასაქონლო ჯგუფებზე ფასების დინამიკამ.

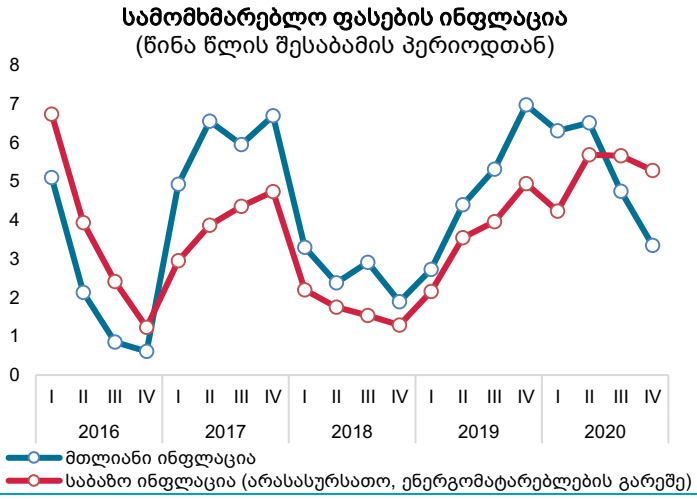

2. ფისკალური სექტორი

2020 წლის IV კვარტალში ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო დაფიქსირდა.

2020 წლის IV კვარტალში ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლები, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, 1%-ით გაიზარდა და 3,439 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო ხარჯებმა და არაფინანსური აქტივების შეძენამ 19%-ით მოიმატა და 5,335 მლნ ლარს გაუტოლდა. 2019 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, საოპერაციო სალდოს მაჩვენებელი 806.8 მლნ ლარით შემცირდა, ხოლო მთლიანი სალდოს მონაცემი კი - 814.0 მლნ ლარით.

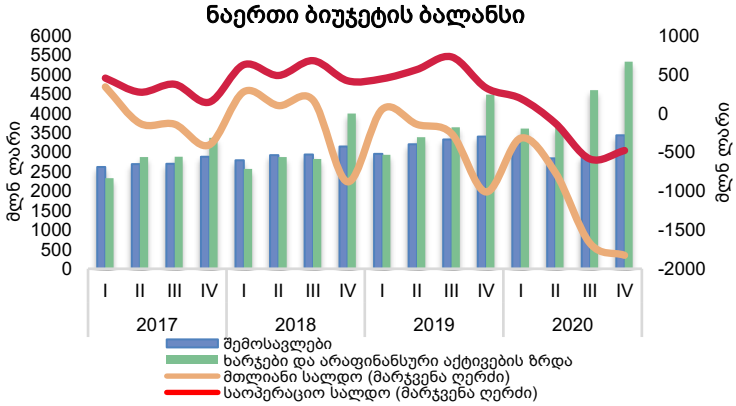

2020 წლის IV კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან მიმართებით, ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 1.7%-ით შემცირდა და 2,895 მლნ ლარით განისაზღვრა.

2020 წლის IV კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, ნაერთი ბიუჯეტის პირდაპირი გადასახადები 4.0%-ით შემცირდა და 945.9 მლნ ლარი შეადგინა, არაპირდაპირმა გადასახადებმა კი 0.5%-ით დაიკლო და 1,949.5 მლნ ლარს გაუტოლდა.

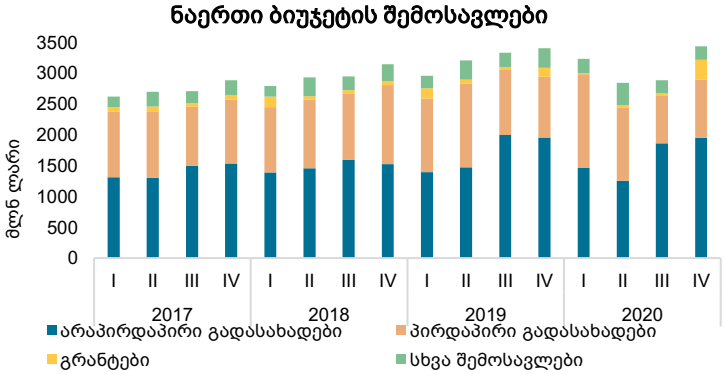

2020 წლის IV კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, მიმდინარე ხარჯები ზრდის ტენდენციას ავლენს. ასევე გაზრდილია არაფინანსური აქტივებით ოპერაციებისათვის მიმართული სახსრები.

2020 წლის IV კვარტალში ნაერთი ბიუჯეტის მიმდინარე ხარჯები 3,916 მლნ ლარს შეადგენს, რაც გასული წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე 27.4%-ით მეტია. არაფინანსური აქტივების ზრდის მაჩვენებელი 1,419 მლნ ლარს უტოლდება, რაც წინა წლის შესაბამის მონაცემზე 0.7%-ით მეტია.

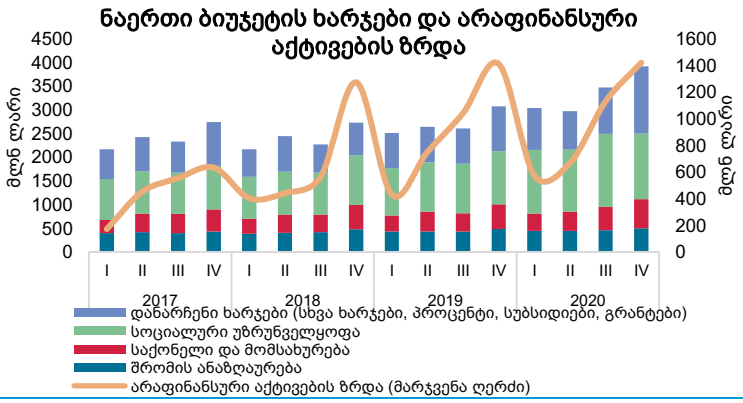

2020 წლის IV კვარტალის ბოლოს – 31 დეკემბრის მდგომარეობით სახელმწიფო ვალის ნაშთმა ნომინალურ გამოსახულებაში 30,876 მლნ ლარი შეადგინა, რაც 49.7%-ით მეტია წინა წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით.

სახელმწიფო ვალის მოცულობაში საგარეო ვალის წილი 80%-ს შეადგენს (2019 წლის IV კვარტალის ბოლოს - 79.8%), ხოლო საშინაო ვალის წილი - 20%-ს (2019 წლის IV კვარტალის ბოლოს - 20.2%).

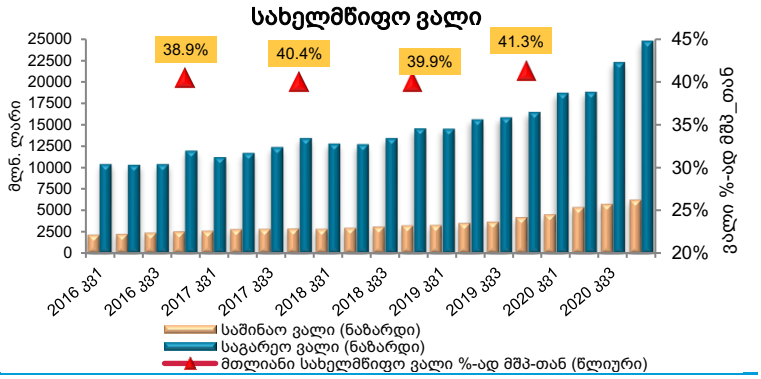

3. საგარეო სექტორი

2020 წლის III კვარტალში საგადასახდელო ბალანსის მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითი სალდო დაფიქსირდა.

2020 წლის III კვარტალში, მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითმა სალდომ 556.7 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 27-ჯერ აღემატება გასული წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელს. მშპ-თან მისი თანაფარდობის მაჩვენებელი -13%-ით განისაზღვრა. მიმდინარე ანგარიშის კომპონენტების მიხედვით, საქონლითა და მომსახურებით სავაჭრო ბალანსსა და წმინდა შემოსავლების დეფიციტს მხოლოდ ნაწილობრივ ფარავს მიმდინარე ტრანსფერტების დადებითი სალდო. აღსანიშნავია რომ მოგზაურთა მომსახურება, არსებული პრობლემების გათვალისწინებით, 2020 წლის III კვარტალში 95.8%-ით შემცირდა.

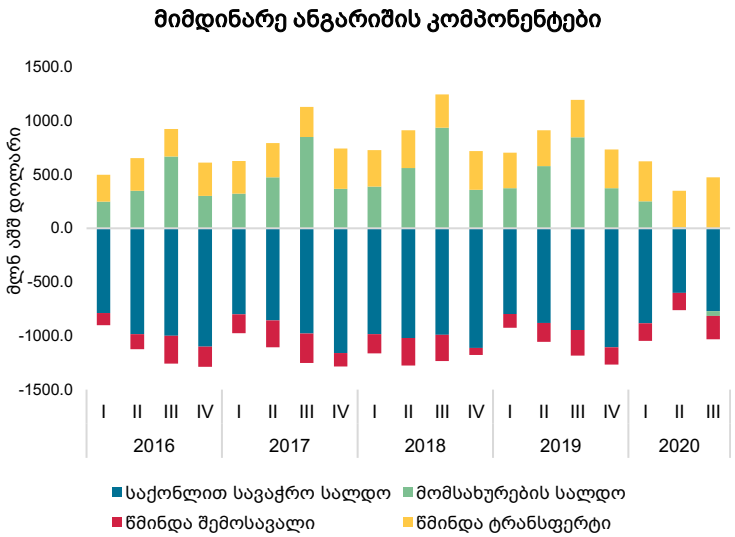

2020 წლის III კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების ძირითად წყაროს სხვა და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები წარმოადგენდა.

ამ პერიოდში წმინდა პირდაპირმა ინვესტიციებმა 185.4 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა (მშპ-ის მიმართ 4.3%), რაც 49.4%-ით ნაკლებია წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით.

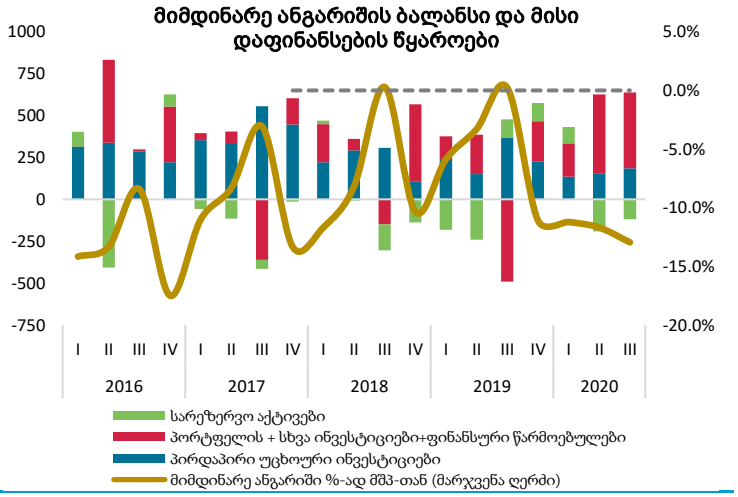

2020 წლის IV კვარტალში მთლიანმა საერთაშორისო რეზერვებმა 3,911 მლნ დოლარი შეადგინა.

2020 წლის IV კვარტალის ბოლოსათვის საერთაშორისო რეზერვების ოდენობა 3,911 მლნ აშშ დოლარით განისაზღვრა, რაც 2019 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 11.6%-ით მეტია. 2019 წლის იანვარ-ივნისში სებ-მა სავალუტო აუქციონზე 165.0 მლნ აშშ დოლარი შეიძინა, ხოლო გამოყენებული ოფციონების საშუალებით დაახლოებით 50 მლნ აშშ დოლარი, აგვისტო-ნოემბერში კი 92.8 მლნ აშშ დოლარი გაყიდა. 2020 წლის ოქტომბერ-ნოემბერში ვალუტის მკვეთრი გაუფასურების საპასუხოდ ეროვნულმა ბანკმა 415 მლნ დოლარი გაყიდა.

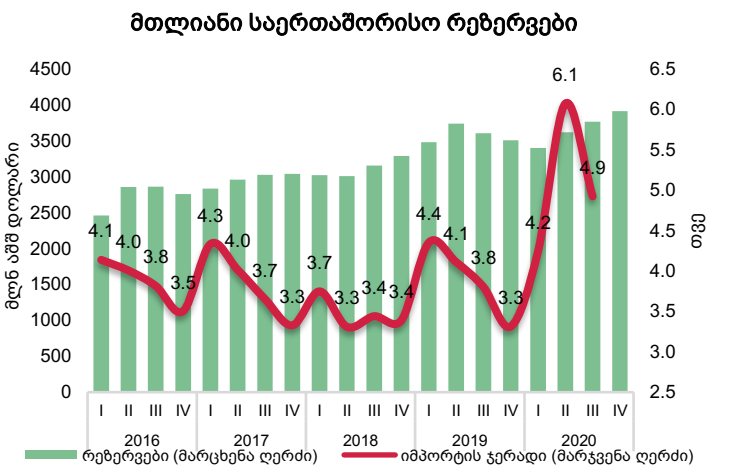

2020 წლის IV კვარტალში საქონლით საგარეო ვაჭრობაში ექსპორტის და იმპორტის კლების ტენდენცია გამოიკვეთა.

2020 წლის IV კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, ექსპორტი 11.6%-ით, ხოლო იმპორტი 17.2%-ით შემცირდა. საყურადღებოა, რომ ექსპორტის ზრდის ტემპი 2016 წლის I კვარტლიდან დადებითი იყო, თუმცა 2020 წლის I კვარტალში დაწყებული კორონა ვირუსის პანდემიასთან დაკავშირებული შოკების გათვალისწინებით, 2020 წელს ექსპორტიც და იმპორტიც მნიშვნელოვნად შემცირდა. საანალიზო პერიოდში ექსპორტის წილი საგარეო სავაჭრო ბრუნვაში 28.1%-დან 29.5%-მდე გაიზარდა.

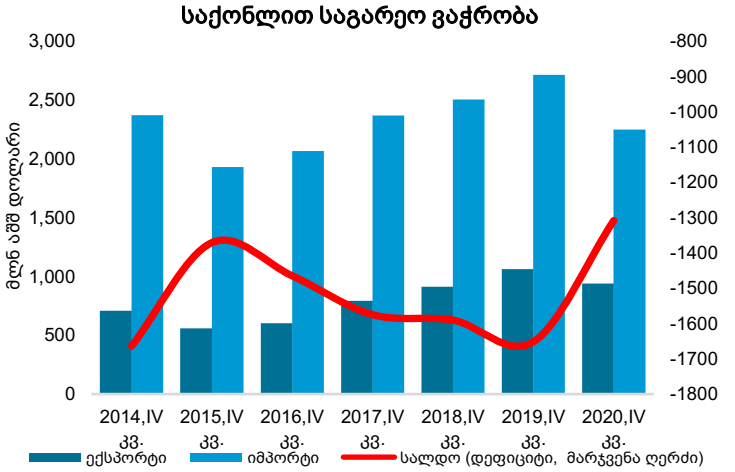

4. მონეტარული სექტორი

2020 წლის IV კვარტალში მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთმა 8.0% შეადგინა.

2018 წლის გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკის შერბილება წლის ბოლოს დაიწყო და ეტაპობრივი შერბილება 2019 წელსაც გაგრძელდა. 2019 წლის წლის II კვარტალში განაკვეთმა 6.5% შეადგინა. 2019 წლის სექტემბრიდან კი ლარის გაცვლითი კურსის გაუფასურების გამო ინფლაციური ზეწოლის შერბილების მიზნით, მიზანშეწონილი გახდა მონეტარული პოლიტიკის თანდათანობით გამკაცრება - დეკემბერში რეფინანსირების განაკვეთი 9.0%-ით განისაზღვრა და იგი 2020 წლის პირველი კვარტლის განმავლობაშიც შენარჩუნდა. 2020 წლის II კვარტლიდან მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთმა დაიწყო ეტაპობრივი შემცირება და 2020 წლის IV კვარტლში 8.0%-ით განისაზღვრა.

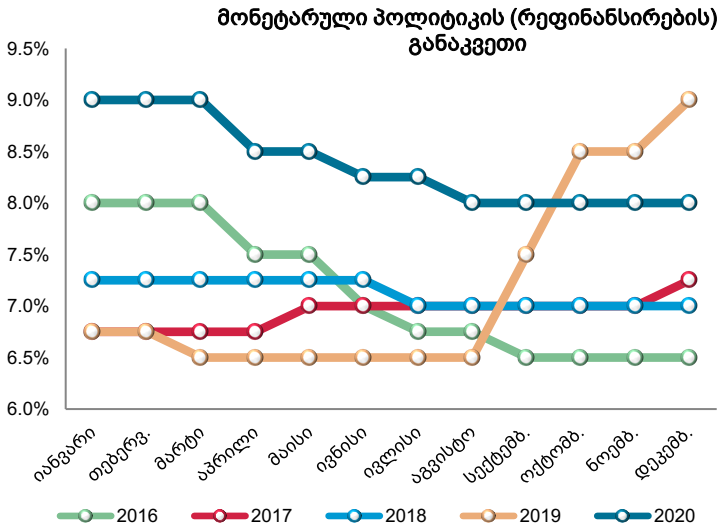

2020 წლის IV კვარტალში საბაზრო საპროცენტო განაკვეთი სესხებზე 11.8%-ს შეადგენს.

2020 წლის IV კვარტალში საბაზრო საპროცენტო განაკვეთი სესხებზე, წინა კვარტალთან შედარებით, 0.7%-ული პუნქტით შემცირდა და 11.8%-ით განისაზღვრა. ეროვნულ ვალუტაში გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთმა 14.8% შეადგინა (0.7%-ული პუნქტით ნაკლები), ხოლო უცხოურ ვალუტაში სესხებზე - 6.8% (0.1%-ული პუნქტით მეტი).

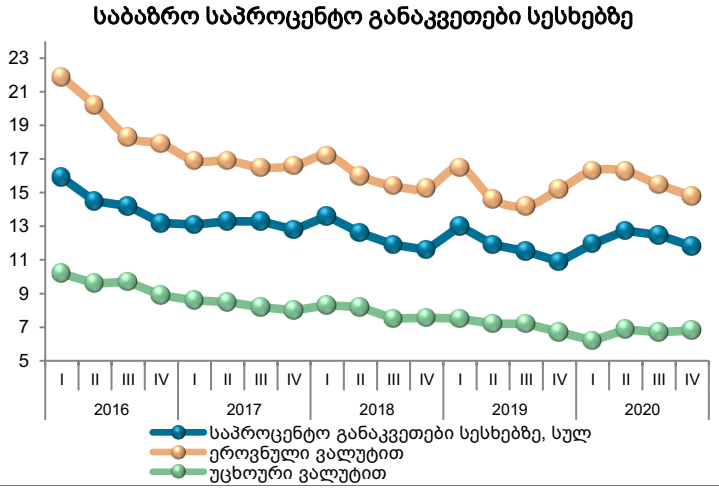

2020 წლის IV კვარტალში, წინა კვარტალთან შედარებით, ლარის კურსი ყველა ძირითად ვალუტასთან მიმართებით გაუფასურდა გარდა თურქული ლირისა.

2020 წლის IV კვარტალში ლარის კურსი (პერიოდის საშუალო) აშშ დოლარის მიმართ, წინა კვარტალთან შედარებით 5.2%-ით გაუფასურდა, ხოლო 2019 წლის IV კვარტალთან მიმართებით - 9.9%-ით. 2019 წლის IV კვარტალთან შედარებით, ლარი ასევე გაუფასურდა ევროსთან (16.4%-ით), აზერბაიჯანულ მანათთან (9.9%-ით) და სომხურ დრამთან (5.2%-ით), ხოლო გამყარდა თურქულ ლირასთან (22.5%), უკრაინულ გრივნასთან (5.0%-ით) და რუსულ რუბლთან (7.8%-ით) მიმართებით.

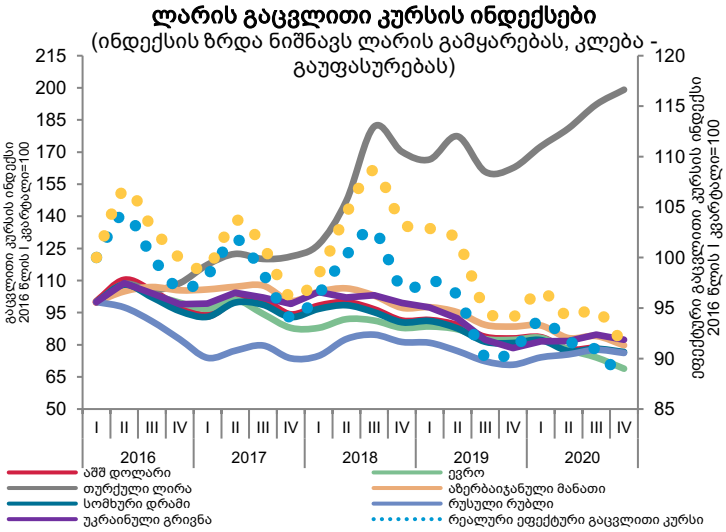

2020 წლის IV კვარტალში, ეროვნულ ეკონომიკაზე გაცემული სესხები (ნაშთები) გაიზარდა.

2020 წლის IV კვარტალში, 2019 წლის ანალოგიურ პერიოდთან მიმართებით, ეროვნულ ეკონომიკაზე გაცემულმა სესხებმა 20.3%-ით მოიმატა, წინა კვარტალთან შედარებით კი - 5.1%-ით. მთლიანი სესხების ნახევარზე მეტი შინამეურნეობებზე გაიცა.

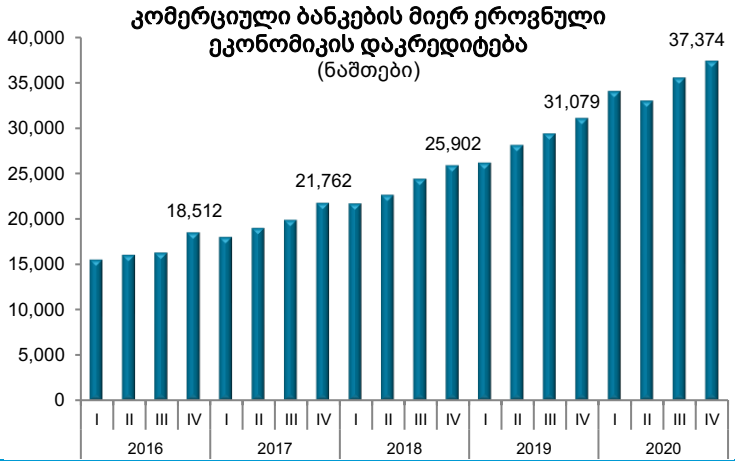

2020 წლის IV კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, დოლარიზაციის მაჩვენებელი გაიზარდა დეპოზიტებზე, ხოლო სესხებზე შემცირდა.

2015 წლიდან აღინიშნა ორივე მაჩვენებლის ზრდა და 2016 წლის IV კვარტალში შესაბამისად 69.8% და 65.4% დაფიქსირდა. 2017 წლიდან მნიშვნელოვნად შემცირდა დოლარიზაცია, თუმცა 2019 წლის II კვარტალიდან კვლავ ზრდა დაიწყო და 2020 წლის დეკემბერში დეპოზიტებზე აღნიშნულმა მაჩვენებელმა 62.7% შეადგინა, სესხებზე კი 55.5%. წინა კვარტალთან შედარებით, დოლარიზაციის მონაცემი დეპოზიტებზე 0.5 %-ული პუნქტით გაიზარდა, ხოლო სესხებზე 1.6 %-ული პუნქტით შემცირდა.

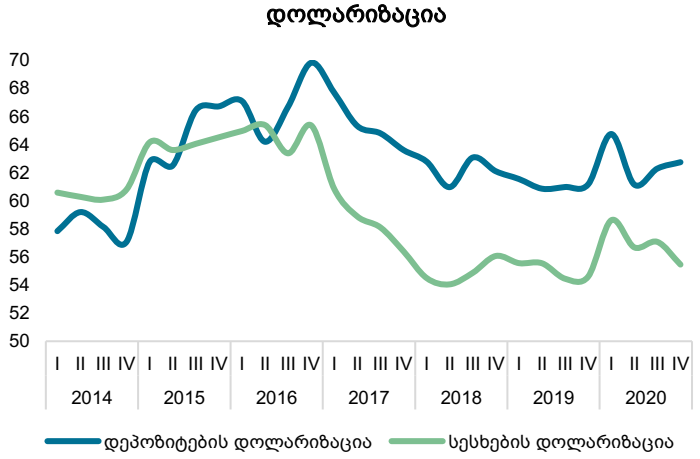

5. სოციალური სფერო

2020 წლის IV კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან მიმართებით, საარსებო მინიმუმი უმნიშვნელოდ შემცირდა.

2020 წლის IV კვარტალის ბოლოს - დეკემბერი - საშუალო მომხმარებლის საარსებო მინიმუმმა 170.5 ლარი შეადგინა, რაც გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 2.0 ლარით ნაკლებია.

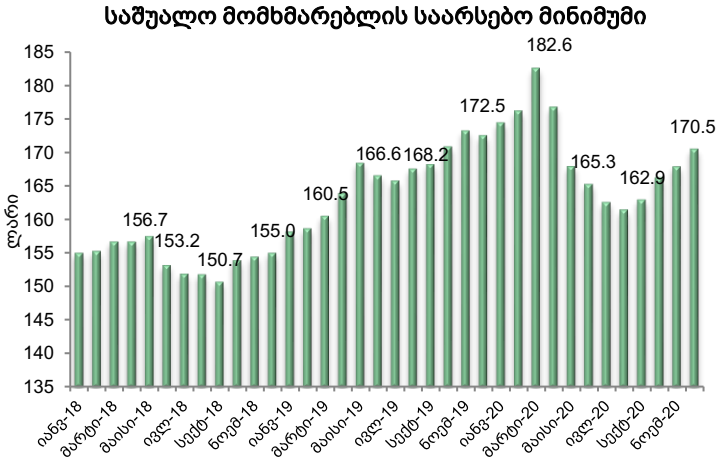

2020 წლის IV კვარტალში, წინა წლის IV კვარტალთან მიმართებით, ჯანდაცვაზე გაწეული სახელმწიფო დანახარჯები მნიშვნელოვნად გაიზარდა, ხოლო განათლებაზე გაწეული ხარჯი შემცირდა.

2020 წლის IV კვარტალში განათლებაზე გაწეულმა ხარჯებმა (ფუნქციონალურ კლასიფიკაციაზე დაყრდნობით) 400 მლნ ლარი შეადგინა, რაც წინა წლის ანალოგიური პერიოდის მონაცემთან მიმართებით 11%-ით ნაკლებია (სულ შესრულებულია წლიური გეგმის 100%). ჯანდაცვაზე დანახარჯებმა 587.8 მლნ ლარი შეადგინა, ანუ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 61.2%-ით მეტი (სულ შესრულებულია წლიური გეგმის 99%).

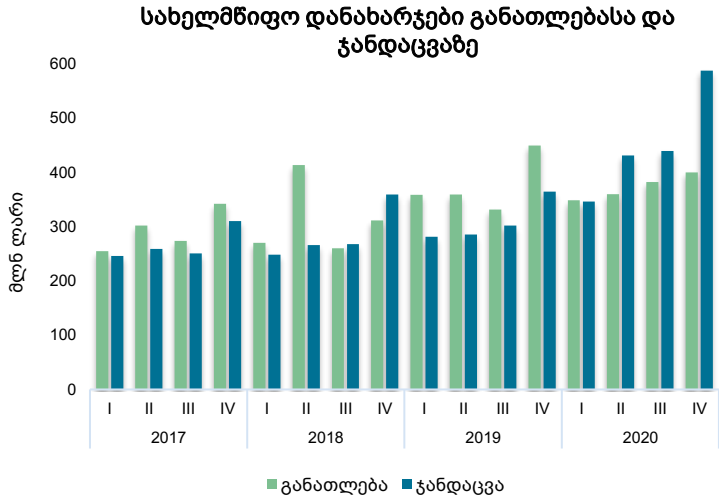

2020 წლის III კვარტალში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, ბიზნესს სექტორში დასაქმებულთა რაოდენობა და ხელფასები შემცირების ტენდენციას ავლენს.
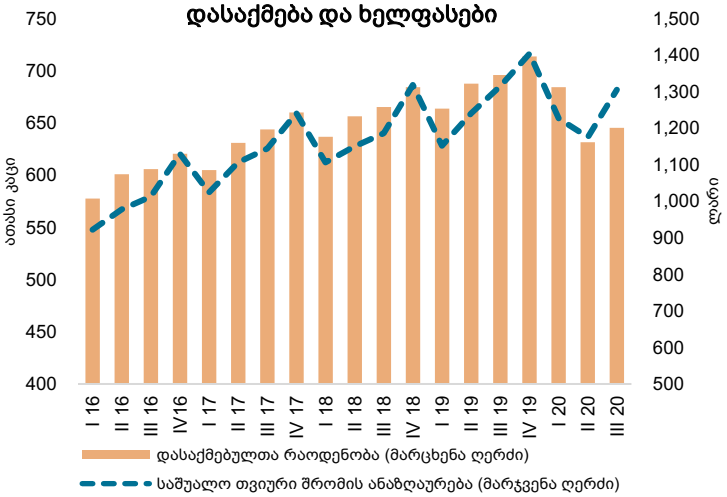
2020 წლის III კვარტალში ბიზნესს სექტორში დასაქმებულთა რაოდენობამ 645.6 ათასი კაცი შეადგინა, რაც წინა წლის შესაბამის მაჩვენებელზე 7.2%-ით ნაკლებია. 2020 წლის III კვარტალში საშუალო თვიური შრომის ანაზღაურება 1,305.9 ლარით განისაზღვრა, ანუ წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 10.3 ლარით ნაკლები.